

Colecția *Viața în Hristos*
Seria „Imnografie bizantină”
11

Sfântul Iosif Imnograful
Sfântul Nicodim Aghioritul

**Canoane de rugăciune
la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan**

Traducere din limba greacă bizantină de
MONAHIA PARASCHEVA ENACHE

Ediție îngrijită de
PR. DRAGOȘ BAHRIM

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2022

CUPRINS

Sfântul Teodor Studitul

Cuvânt de laudă la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan7

Sinaxarul Bisericii Constantinopolitane, 26 septembrie 22

Sfântul Iosif Imnograful,

Canoane de rugăciune

la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan

Canonul 1 27

Canonul al 2-lea 35

Canonul al 3-lea 43

Canonul al 4-lea 51

Canonul al 5-lea 59

Canonul al 6-lea 67

Canonul al 7-lea 75

Canonul al 8-lea 83

Sfântul Nicodim Aghioritul,
Două canoane de rugăciune
la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan

Canon nou la Marele Teolog care se cântă în ziua a 8-a a lunii mai 93

Canon nou de rugăciune la iubitul Apostol
și Teolog al lui Hristos, Ioan 101

Sfântul Teodor Studitul

Cuvânt de laudă la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan¹

1. Dacă cerul ne este pus înaintea noastră ca subiect al cuvântului nostru, ce cuvânt s-ar putea afla care să se poată ridica la înălțimea laudelor? Ce minte s-ar putea atinge de măreția unei laude mai presus de fire? Poate ne-am descuraja și numai să începem tratarea subiectului, ca unii care ne-am atinge de cele neatrinse și am încerca să sărim la o înălțime nesfârșită. Și nu mă refer, desigur, la această boltă cerească pe care felurimi și coruri de stele o împodobesc în chip convenit, nici la cea pe care soarele își săvârșește, în carul său, îndoita cursă zilnică, nici cea pe care luna o străbate în diferitele ei faze, făcând noaptea la fel de strălucită ca ziua, a cărei vedere devine învățătoare a minunii, adâncind mintea în frumusețile creației și înălțând-o la Pricina creației, ci mă refer la acel cer ale cărui astre pururea lucitoare formează constelații ale multor virtuți, strălucind prin lumina facerii de bine, și al cărui soare este propovăduirea Evangheliei, care aleargă până la marginile lumii și luminează lumea cea văzută și cea nevăzută de zeci de mii de ori mai strălucitor decât soarele sensibil. Acest cer nici nu primește vreodată lumina lunii, nici noaptea

¹ Traducere după Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, *Ἐγκώμιον εἰς τὸν μέγαν Ἰωάννην τὸν Απόστολον καὶ Ἐβανγγελιστὴν τοῦ Χριστοῦ*, η', Λόγοι α'-ιβ', ΕΠΕ, Ἄπαντα τὰ ἔργα 18, Tesalonic, 1996, pp. 138-161.

nu poate să urmeze după această zi, de vreme ce lumina acestei zile nu apune niciodată.

2. Și vrei să afluți cine este acesta despre care grăiesc lucruri așa de mărețe? Ioan este, o, bărbaților, Apostolul prin excelență, cel mai ales dintre Evangheliști, vulturul lui Dumnezeu, marele, cel cu aripi de aur, cercetătorul neajuns al adâncului cerului, cel ce s-a înălțat dincolo de heruvimi, om la înfățișare, dar înger care a vestit îngerilor întruparea Cuvântului celui fără de început. Propovăduitorul adevărului cel cu mare glas, mintea cea înalt văzătoare, limba cea de foc, gura de Dumnezeu grăitoare, oceanul cel nesfârșit al înțelepciunii, adâncul cel negrăit al dogmelor, vasul cel preamare al cunoștinței, fulgerul Duhului arătat în lume, tunetul harului care a cuprins toată lumea locuită, stâlpul cel preaînalt al Bisericilor, temelia întărită a lui Dumnezeu, mreaja care vânează cu ușurință firea omenească, undița pescărească lungă până la cer a sufletelor, fierăstrăul mișcat pururea împotriva tuturor ereziilor, sabia ascuțită care taie neghinele necredinței, cheia cerească ce încuie oștirile necredinței în Dumnezeu, mintea întărită de Dumnezeu care vânează cu praștia fiarele cele înțelegătoare, râul care revarsă apele înțelepciunii lui Dumnezeu, templul preacurat al fecioriei, ucenicul foarte iubit care și-a rezemat capul pe pieptul Celui cu adevărat iubit, soarele cel mare și bun călător al Evangheliei, lira cea cu bună glăsuire și trâmbița Duhului. Și ce trebuie să mai spunem încă? Nici dacă aș înșira o listă cu zeci de mii de însușiri, nu aș putea urma adâncul laudelor. Se cuvine, se cuvine nu să spun totul, aceasta ar fi desigur și cu neputință, nu numai muțeniei mele, ci și celor cărora le stă în putere a vorbi înalt, fiindcă sunt biruiți de mărimea minunii pe care nici înălțimea cerului nu o poate măsura. Și dacă cineva ar vrea ca noi să rezumăm lauda, adunând câteva flori din pajiștea Evangheliilor, ca niște albine, și pe acestea plăsmuindu-le

în ceară ca pe niște faguri înțelegători și dacă le-am potrivi cu lauda apostolică ca pentru o împărăteasă, luând ajutor pe cel despre care este cuvântul, numai așa am îndrăzni să aducem aceste bineplăcute isprăvi.

3. Dacă cineva ar cerceta, sprijinindu-se pe legile laudelor, patria din care Apostolul a venit la lumină, ar afla-o pe aceasta că nu este vestită, ba chiar foarte neînsemnată, Galileea. Căci era una mai obișnuită. Totuși și de aici este faimos Apostolul. Cum și în ce chip? Fiindcă acolo de unde nu s-a ridicat nici un proroc, nici nu putea să iasă ceva bun, cum li se părea iudeilor și celui cu adevărat israelit², aici este zămislit Hristos, izvorul a toată bună-tatea, în pântecul Fecioarei, arhiprorocița. Aici, luând chip după chipul nostru, a fost crescut, supunându-Se părinților, în cetatea de la care și-a luat și numele. Căci zice *Nazarinean Se va chema*³, care era în Galileea, ca sat inclus Betsaidei. Cât de vrednic de admirație este ținutul! Cât de fericită este patria! Aceasta a strălucit în chip mai de cinste decât patria lui Adam, ca una care, pe lângă Ioan, ne-a înzestrat și cu al Doilea Adam, Cel din Cer. Iar neamul lui Ioan nu este așa de disprețuit. Fiindcă cel lăudat acum de noi era din Zevedeu și Salomeea⁴, care era sora lui Hristos după

² Adică lui Natanael, cel ce a fost numit israelit adevărat de către Hristos și care se arătase sceptic cu privire la Hristos înainte de a-L întâlni, zicând acest cuvânt care a rămas celebru: *Din Nazaret poate ieși ceva bun?* (In 1, 46) La aceasta face aluzie aici Sfântul Teodor Studitul.

³ Mt. 2, 23.

⁴ Salomeea era una din fiicele lui Iosif, logodnicul Mariei, din prima căsătorie; prin urmare, era soră a lui Hristos, iar Hristos era unchi pentru Sfântul Ioan. De aici se înțelege îndrăzneala și intervenția acesteia pe lângă Domnul, ca fii săi să stea de-a dreapta și de-a stânga Lui în Împărăție. Ideea rudeniei între Hristos și Sfântul Ioan era cunoscută în Tradiția Bisericii. În *Synaxarul Bisericii Constantinopolitane* este descrisă toată această relație (a se vedea *infra*, p. 22), spunându-se că dreptul Iosif a avut patru fii și trei fiice, între care și pe Salomeea, mama Sfinților Apostoli Ioan și Iacov. Un acatist al Sfântului

trup! O, cum ambele au contribuit la aceasta ca fiul cămării de nuntă să se afle nepot al lui Hristos în chipul cel mai potrivit! Și astfel Ioan este mai nobil decât răsăriturile cele de la soare, fiindcă din ambii părinți era din neamul lui Dumnezeu [al lui Hristos]. Vedeți cât de mari s-au arătat a fi cele ce păreau să fie de neam prost pentru că erau împletite cu o lucrare ostenitoare! Care i-a fost creșterea și care i-a fost îndeletnicirea, acestea trebuie să le arătăm în continuare, dacă într-acolo ne duce înlănțuirea cuvântului.

4. Dintre toate mijloacele de trai, nimic nu este mai nevoieș decât meșteșugul pescuitului, nici nimic nu este mai țărănesc decât creșterea în preajma acestuia. Pentru că în toate celelalte meșteșuguri, înlesnirile aduc venit mai mult meșteșugarului pentru a petrece în cetate ca cetățean, fie că vorbești despre lucruri teoretice, fie practice. Dar în meșteșugul pescăresc, pe lângă faptul că te obligă să te deosebești de cei din cetate, și lipsa hranei este pe măsură, încât se împlinește cuvântul Scripturii care zice: *toată truda omului este în gura lui*⁵. Căci pescarii sunt îmbrăcați în zdrențe și jerpeliți, cu părul plin de praf și sălbatici la înfățișare, arși de soare, umblând desculți și alergând în toate părțile, petrecând pe țărni și în locuri pustii, aci șezând pe stânci, aci cercetând adâncurile și de acolo scoțând vânatul lor. Dar pentru ce ne interesăm cu tot dinadinsul de aceste lucruri? Fiindcă, deși Ioan era părtaș

Ioan Evanghelistul, scris de Ioan Evghenicul, fratele Sfântului Marcu Evghenicul, exprimă și el același lucru: „Bucură-te, floare a lui David, strămoșul lui Dumnezeu, fiul fiicei lui Iosif. / Bucură-te, fiu al Maicii lui Dumnezeu, fratele lui Iisus.” (Icosul 3, în *Κανόνες ὀκτοήχοι εἰς τὸν Θεολόγον Ἰωάννην τὸν Ἐὐαγγελιστὴν. Ποίημα τοῦ ἁγίου Ἰωσήφ Ὑμνογράφου, μεθ' ὧν προσετέθησαν καὶ ἕτεροι δύο νεωστὶ συντεθέντες παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἐλλογιμωτάτου Διδασκάλου κυρίου Νικοδήμου τοῦ Ναξίου*, Leipzig, 1799, p. 86). După mama sa Salomeea, Ioan era nepot al lui Iisus, dar după momentul de la Golgota el devine frate al Domnului prin încredințarea sa Maicii Domnului.

⁵ Eccl. 6, 7.

unei astfel de meserii, totuși nu era vrednic de a fi disprețuit pentru aceasta. Mută-ți mintea la modul văzut al schimbării vieții și vei afla știința și iscusința care-i vine neamului omenesc. David a fost mai întâi păstor al oilor, apoi a fost luat de Dumnezeu să păstorească pe Israel, robul Lui și moștenirea Lui⁶. Gândește-te și la Ioan, schimbat în chip dumnezeiesc de Marele Cuvânt de la pescuirea necuvântătoare la cea cuvântătoare, căci nu l-a ales să păstorească cutare sau cutare popor și unele seminții împărțite între niște hotare, ci să pescuiască întreaga lume. Căci *veniți, zice, după Mine și Eu vă voi face pescari de oameni*⁷. Dar chiar dacă chemarea este adresată de obște, noi trebuie să o raportăm la cel despre care ne este cuvântul, ca și în cazul altor cuvinte mai generale, în care nu atribuie Teologului mai multe însușiri decât celorlalți apostoli, prin asumarea unor cuvinte mai particulare, specifice lui. Departe de noi gândul! Fiindcă nu este o mai mare abundență sfeșnicelor aprinse de la lumina de obște, ci împărtășirea de la unul are întreagă strălucirea.

5. Dar fiindcă marele apostol a fost pus pescar de Dumnezeu, vino să-l vedem pe el cum, alegoric, se desăvârșește în acest trup, ca într-o corabie, nu dregând mrejele rupte, ci pregătind undițele Evangheliei. Dar care este undița? Cea a dogmelor. Care este mreaja? Împletitura teologiei. Care este cârligul? Întreita* Cruce. Care este momeala? Trupul purtător de Dumnezeu, cu care fiind amăgit, a fost biruit marele chit, Veliar. Dar întrebi pe care stâncă șade? Gândește-te la temelia tare a credinței. O, minune! Aruncă mreaja nu în cutare sau cutare loc, ci în marea vieții. Își întinde undița nu într-un perimetru mic, ci până la marginile lumii.

⁶ Ps. 77, 71.

⁷ Mt. 4, 19.

* Potrivit unei vechi legende, lemnul Crucii era alcătuit din trunchiurile a trei pomi: cedru, pin și chiparos.

Își scufundă năvoadele nu într-un adânc măsurat, ci în însuși adâncul necredinței. Vezi-mi vânatul bogat, adunat din pești singuri și amestecați, mă refer la mulțimile poporului și la turmele felurite și de multe chipuri ale oamenilor, felurite prin datini și patimi, alcătuite din mari și din mici, din diferite vârste și cinuri. Pe unii, înăspriți prin dogmele răutăților, prinzându-i ca dintre stâncile ascunse sub apele necredinței, pe alții, prădați de simplitatea minții lor, pescuindu-i ca pe niște călători pe mare. Și aceasta nu omorându-i, ci dându-le viață din nou, ținându-i nu în apele sărate ale păcatului, ci petrecând în undele dulci ale Botezului, nu târguind argint stricăcios, ci, prin pecetea înfierii, eliberând din robia diavolului pe cei vânați de acela la voia lui. O, mare înfăptuire! Cine a auzit de o asemenea pescuire din veac? Cine a cunoscut pe acest pescar, mare neguțător? Căci nu numai sute sau chiar și mii, ci pe toate neamurile care i-au fost încredințate să le învețe, le-a adus pe toate la Întâiul Pescar, Stăpânul Hristos. Prin urmare, nu bine ziceam mai înainte că nu este cu putință să atingem subiectul nostru nici măcar cu vârful degetului?

6. Gândește-te și la celelalte alegorii care se înșiră prin cea mai bună înlănțuire a cuvintelor. *Voi sunteți lumina lumii.*⁸ Lumina care alungă întunericul, care este vederea ochilor, înnoirea trupurilor, lumina dorită, lumina lăudată. Ce face deci Apostolul? Nu micșorează întunericul cel potrivit? Nu îi face pe orbi să vadă atât cu ochii trupului, cât și cu ochii sufletului? Nu dă întărire trupurilor? Nu de aceea este iubit și admirat? Prin urmare, aceasta era ceea ce ne-a poruncit Hristos: *Tămăduiți pe cei bolnavi, curățiți pe leproși, scoateți afară pe demoni. În dar ați luat, în dar să dați*⁹. Gândește-te la zecile de mii de feluri de boli și vei vedea mulțimile

⁸ Mt. 5, 14.

⁹ Mt. 10, 8.

nesfârșite de minuni săvârșite celor ce curgeau de pretutindeni grămadă și în turme la spitalul mântuirii cel fără plată și fără întristare, fiindcă durerile fugeau nu prin tăieri și arderi sau prin băutura unor leacuri, ci numai prin credință și biciul cuvântului. O, dar măreț! Cel până de curând orb acum vede lumina, lepădând dintr-odată negura veșnică și se bucură văzând frumusețile și priveliștile cele de sub cer. Cel până acum șchiop îndată umblă pe ambele picioare și saltă bucurându-se ca cerbul. Acum mut, și tot acum dezlegându-i-se legăturile limbii, rostește deslușit cuvinte de mulțumire. Acum cel cu mâna uscată își înalță ambele mâini și cântă rugăciuni către Stăpânul cel din ceruri. Acum cel hidropic se deșartă degrab de patimă și se întoarce la vechea sănătate. Acum leprosul se retrage din pricina ocării și rușinii, și tot acum, văzându-și trupul înnoit, se bucură. Acum paralyticul, îndreptându-i-se deodată mădularele, își poartă pe umeri patul. Acum cel ce era al demonilor, îndată curățit de duhul necurat, slăvește pe Domnul cu înțelepciune. Acum cel pe jumătate mort și răsuflând greu scapă degrabă de moarte. Acum cel mort scapă din stricăciune și istorisește celor de pe pământ cele din iad, mărturisindu-L pe Dumnezeu, Începătorul vieții. Altul care era orb de un ochi acum vede drept. Și unul cu un singur ochi acum vede cu ambii, și chelul are părul des. Acum cel gârbov se îndreaptă și surdul aude cu urechile, acum cel stăpânit de arșiță se înzdrăvenește, iar cel cuprins de friguri își revine. Acum cea stearpă naște copii și cea cu scurgere de sânge se vindecă și cea care naște greu acum naște cu ușurință. Și trupul supt de cancer este acum robust. Și orice parte vătămată este înzdrăvenită și toată neputința se retrage și orice pătimire sufletească este scoasă afară. Las la o parte să mai spun și minunile făcute cu animalele cele necuvântătoare, schimbările petrecute cu stihiiile sau orice altă străină minune făcută asupra oricărei altei firi. Ce oare? Nu este adevărat

ceea ce a fost spus de Domnul că *oricine va zice muntelui acestuia: ridică-te și te aruncă în mare, și nu se va îndoi în inima sa, ci va crede că ceea ce spune va fi, fi-va lui orice va zice*¹⁰? Vezi-mi mie și muntele mutat în mare și vezi-mi adâncul mării devenind uscat și prefăcut în câmpie purtătoare de verdeață [...] izvoare de apă țâșnind din adânc, stânca despicăndu-se și lăsându-l să treacă pe purtătorul de Hristos. Și orice altceva, după cum le era de trebuință celor ce atrăgeau la credință pe ucenicii lor, fiindcă nimic nu era cu neputință dumnezeiescului har.

7. Dar ca să nu mai zăbovesc în amănunt asupra celor istorisite și să devin obositor pentru ascultători, voi trece la altă idee. *Voi sunteți sarea pământului*¹¹. Și aici metafora este împrumutată dintre cele mai necesare lucruri ale noastre. Cum spunea și în altă parte *să aveți sare în voi înșivă*¹². Dar aceasta ce altceva ar putea fi, dacă nu dragostea care este plinirea legii, cum spune Sfântul Apostol Pavel¹³. Așa cum nici pâinea nu se va putea mânca fără sare, nici altceva dintre cele bune de mâncat, tot așa este limpede că, fără dragoste, nu se va putea lucra nici o faptă plăcută lui Dumnezeu. Așa ni se înfățișează nouă Apostolul: ca unul care are sufletul de diamant și care este nebiruit în luptele cele pentru adevăr. Și nu s-a schimbat, nici nu și-a pierdut cumpătul, în nici una dintre ispite, nici în cele de-a dreapta, nici în cele de-a stânga. Vezi dar: era prigonit, și nu s-a oprit din dragostea față de prigonitori. A fost dus înaintea împăraților și ighemonilor, și nu a încetat din îndrăzneța-i mărturisire. Era biciuit, și s-a făcut cunoscut pedepsitorilor ca doctor. Era ocărât, acoperit cu noroi, și el îi acoperea cu slavă pe ocărători, urmând Învățătorului, Care chiar la

¹⁰ Mc. 11, 23.

¹¹ Mt. 5, 13.

¹² Mc. 9, 49.

¹³ Cf. Rom. 11, 10.

pățimirea Lui cerea iertare de la Tatăl pentru cei ce Îl răstigneau. Aceia întindeau sabia, acesta le pune înaintea învățătura. Aceia îl amenințau cu foc, iar acesta își sporea dragostea. Aceștia își sporeau amenințările, el, rugăciunea. Aceștia sporeau zdrobirea, și acesta, întorcându-se de la dureri, înseta de mântuirea lor, fiind gata să se supună torturilor. Nu mică era și ispita celor de-a dreapta. Căci pretutindeni semnelor și minunilor le urmau cinstea, nu mică, și devotamentul oamenilor, dar nici nu i se răcea dragostea din pricina facerii de minuni, nici nu se moleșea din pricina laudelor, ci el însuși se făcea tuturor toate în funcție de felul de a fi al fiecăruia și săra toate în funcție de gustul manei! O, minune! Căci trebuie adăugat și aceasta: fiind trimis ca o oaie în mijlocul lupilor de Arhipăstorul Hristos, nu s-a preschimbat nici el însuși în lup, ci și pe lupi i-a preschimbat în miei. Mușcat fiind, vindeca mușcăturile sufletului, dând în schimb tămăduire rănilor. Neînvățat fiind, dar pe înțelepții lumii îi întorcea întemeiați în dogmele dreptei credințe. Fără arme, îi înarma chiar și pe dușmanii lui Dumnezeu împotriva diavolului. O, câtă greutate aveau acestea! Și aș adăuga și ce mare era harul! Fiindcă așa este sarea dumnezeiască. Căci cuvântul a arătat, cât a putut reține din cele auzite cu atenție, și înțelepciunea șarpelui, și curăția porumbelului¹⁴; dar pe cele mai multe le-a lăsat în seama celor ce știu mai bine, ca să ne cruțăm de lungă vorbire. Dar trebuie să trecem în continuare la partea cea mai importantă a cuvântului.

8. *Și le-a pus lor numele Boanerges, care înseamnă fiii tunetului.*¹⁵ Spun unii că tunetul este odrasla unui vânt furtunos, care, odată pătruns în nori, neavând pe unde să-și croiască ieșirea, prin ciocnirea norilor provoacă fulgerul, iar prin ruperea lor, dezlănțuie tunetul. Dar zicând cineva că din tunet, tunet se naște, nu abate

¹⁴ Cf. Mt. 10, 16.

¹⁵ Mc. 3, 17.

cuvântul în afară de ceea ce se cuvine, dacă e adevărat că așa cum este născătorul, așa este și născutul. Prin urmare, ce rezultă de aici? Că Apostolul, ca un răsunset al Duhului Sfânt, este numit fiul tunetului, fulgerând și totodată tunându-ne nouă cele dumnezeiești, ca și cum și-ar croi drum din norii dumnezeiescului har. Dar să vedem, dacă vreți, care sunt tunetele, astfel încât și mai mult să admirăm puterea celui numit cu acest nume. *La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul.*¹⁶ O, dumnezeiască grăire cu mare glas! Căci nu se uimesc oamenii atât de bubuitul tunetului, cât de teologia lui Ioan, fiindcă și cele cerești s-au uimit împreună cu cei de pe pământ, dacă și acelea primesc învățătura de la Ioan. Deoarece zice: *Pentru ca înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri să se facă cunoscută acum, prin Biserică, începătoriilor și stăpâniilor, în ceruri*¹⁷. Dar cel ce a descris [în Scriptură] cele ce cad sub simțuri a pus cerul înaintea tuturor fapturilor: *La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul*¹⁸. Mai ales că nici n-ar fi fost cu puțință ochiului, care este cel dintâi dintre simțurile noastre, să-și întindă vederea dincolo de înălțimea cerului. Pentru aceea, în mod potrivit cu simțirea noastră, pune înainte creația cerului, în timp ce toate celelalte își urmează în ordine unele altora. Dar Ioan, fiindcă își făcea descrierea mai presus de simțire, nu a pus la început cerul și pământul, ci pe Făcătorul cerului și totodată al tuturor minților celor supracerești, zicând: *La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul.*

9. Ai văzut la ce înălțime nesfârșită și-a ridicat ochiul minții? Căci fixându-ne în minte, ca un fel de tărie înțelegătoare, întreitul acela „era”, ca mintea să înainteze până aici, ca într-o

¹⁶ In 1, 1.

¹⁷ Efes. 3, 10.

¹⁸ Fc. 1, 1.

izbucnire de lumină, fiind și ea cea dintâi dintre puterile sufletului și nestându-i în fire să se înalțe dincolo de cele văzute – căci i s-ar părea că merge în gol din pricina preocupării de lucruri cu neputință de atins –, ci ca și cum s-ar odihni din elanul ei, se întoarce iarăși în urmă, la cele de sub făptura văzută, cu care este înrudită, privind creaturile și slăvindu-L pe Artistul-Creator, ca fiind Unul Dumnezeu fără de început în trei Ipostasuri, pe Cel ce stăpânește peste toate cele ce sunt. Care sunt acestea? Serafimii, heruvimii, tronurile, puterile, stăpâniile, domniile, începătoriile, arhanghelii, îngerii. Apoi cele ce cad sub simțuri, cerul, soarele, luna, stelele, aerul, pământul, marea, animalele de uscat, cele din mare, cele din văzduh, pomii, plantele, pe scurt, toată firea însuflețită sau neînsuflețită. Căci pe toate acestea și orice altceva dintre cele două lumi, pe care nu le-am mai numit, le-am arătat pe toate prin sinecdochă, prin faptul că am spus: *Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut*¹⁹. Căci pentru ce trebuie să vorbim de prisos față de purtătorii de Dumnezeu care au cercetat în amănunt, în modul cel mai insuflat de Dumnezeu, toată teologia, de la care ne-au parvenit și nouă, câinii, abia niște fărâmituri? O, teologie care a făcut să răsune mai puternic decât tunetul dogmele cele cerești! O, rostire care a venit asupra a toată lumea mai repede ca fulgerul! *Minunată este știința Ta mai presus de mine*.²⁰ Și să spună oricine către Ioan, cel asemenea lui Dumnezeu, către cel ce a cuprins lărgimea cea de sub cer cu propovăduirile, către cel ce a umblat pe urmele Adâncului înțelepciunii cu gândirile, prin care porțile iadului sunt nimicite prin plinirea cuvântului lui Dumnezeu și prin care a răsărit soarele Ortodoxiei. Prin care înțelepciunea lumii este făcută nebună și toate marginile se umplu de înțelepciunea lui Dumnezeu. Când ritorii și sofiștii se scufundau,

¹⁹ In 1, 3.

²⁰ Ps. 138, 6.

teologia lui Ioan împărăția. Și nu știu ce cuvânt să mai spun vrednic de măreția preainălțată a Apostolului sau dacă să cedez sfânta laudă celor care l-au lăudat pe el mai înainte cu sfinte guri.

10. Dar ce mai spune? *Deci Iisus văzând-o pe mama Sa și pe ucenicul pe care îl iubea stând alături, a zis mamei Sale: Femeie, iată fiul tău. Apoi a zis ucenicului: Iată mama ta. Și din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine.*²¹ Și în alt loc iarăși: *Care la masă căzând el la pieptul lui Iisus, a zis: Doamne, cine este cel ce Te va vinde?*²² Acestea sunt ca niște daruri împărătești exclusiv pentru Teolog, mă refer adică la faptul de a fi iubit de Iisus în mod mai special față de ceilalți apostoli, precum și căderea la pieptul cel fără de prihană, pe lângă privilegiul de a fi numit fiu al Maicii lui Dumnezeu. Cât de înfricoșătoare sunt cele trei, una întrecând-o pe alta în înălțime și fiecare dintre ele îmi provoacă amețală cugetului, ca fiind mai presus de cuget. Andrei era cel întâi chemat între ucenici, dar încă nu s-a numit pe sine „cel iubit” al lui Iisus precum acesta. Petru era întâi șezător pe tron, dar nici acesta nu a dobândit o asemenea numire. Dumnezeirea este nepătimitoare: Hristos trimite raza iubirii Sale în mod egal tuturor. De altfel, dacă Petru, întrebat fiind, a mărturisit că Îl iubește mai mult decât toți, și Hristos i-a adevărit mărturisirea prin întrebări și răspunsuri, pentru care a primit harul de a-i păstori pe alții, ar fi trebuit, poate, să fie iubit la rândul lui mai mult, primind în schimb ceea ce i se cuvenea. Și mie mi se pare că pricina pentru o dragoste mai mare este fecioria. Cum așa? Căci dacă raza de lumină se trimite în mod egal oglinzilor, dacă toate sunt curate, precum zice și Cuvântul, totuși prin strălucirea fecioriei, într-una (dintre oglinzi) lumina devine mai strălucitoare față de cele de același fel. Chiar dacă cuvântul este cumva străin, aceasta înseamnă *mai mult* în dragoste,

²¹ In 19, 2-27.

²² In 13, 23.

Canonul 1¹

al cărui acrostih este:

„Rog pe fiul tunetului cu sfinte cuvinte, [Iosif]”²

Cântarea 1, glasul 1

Irmosul: «Cântare de biruință să cântăm toți lui Dumnezeu,
Cel ce a făcut minunate minuni, cu braț înalt,
și a mântuit pe Israel, că S-a preaslăvit.»

Stih: Sfinte Ioane Apostole,
roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Rogu-mă ție, celui ce ai tunat lumii cele negrăite și te-ai numit
fiul tunetului, viază sufletul meu cel lovit de tunet și omorât
de multe păcate, ucenice al lui Hristos.

Stih: Sfinte Ioane Apostole,
roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

O, preaînțelepte, faima cuvintelor tale a alergat în toată făp-
tura, luminându-i pe credincioși cu fulgerele Duhului,

¹ Canoanele Sfântului Iosif Imnograful au fost traduse din volumul *Κανόνες οκτοήχοι εις τὸν Θεολόγον Ἰωάννην τὸν Εὐαγγελιστὴν. Ποίημα τοῦ ἁγίου Ἰωσήφ Ὑμνογράφου, μεθ' ὧν προσετέθησαν καὶ ἕτεροι δύο νεωστὶ συντεθέντες παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἑλλογιμωτάτου Διδασκάλου κυρίου Νικοδήμου τοῦ Ναξίου*, Leipzig, 1799, pp. 1-64.

² În structura acrostihului grec intră și semnătura autorului, „Iosif”, la cântarea a 9-a. Noi nu am putut păstra aceasta datorită diferențelor impuse de numărul silabelor. De aceea am marcat prezența semnăturii în original, semnalând, prin paranteze drepte, faptul că nu am reușit să o redăm și în acrostihul românesc.

pentru aceea, luminează-mă și pe mine, cel ce alerg la acoperământul tău.

Stih: Sfinte Ioane Apostole,
roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

G răbindu-se credincioșii la biserica ta cu credință, sunt aleși spre slavă și laudă, Apostole al lui Dumnezeu, pentru aceea fă-mă și pe mine să dobândesc, cu mijlocirea ta, slava cea de dincolo, preafericite.

A Născătoare...

Stih: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

P reacurată Fecioară, te-ai făcut templu al lui Dumnezeu, pentru aceea, roagă-L ca pe toți cei ce Îl laudă pe El să-i arate temple curate ale Sfintei Treimi.

Cântarea a 3-a

Imnosul: «Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta s-a așezat în capul unghiului. Aceasta este piatra pe care Hristos a întărit Biserica Sa, pe care a răscumpărat-o din păgâni.»

E ști înălțime care ți-ai înălțat mintea la cele mai presus de lume și ai fost luminat tot de raza cea de acolo a Treimii atotîncepătoare și, bucurându-te, ai tunat: *La început era Cuvântul, Cel împreună-veșnic cu Dumnezeu.*

F ără clintire să stăm în biserica lui Dumnezeu, iubitorilor de Hristos, strigând: Doamne al slavei, cu rugăciunile Teologului Tău, arată-ne părtași viitoareii slave pe noi, cei ce Te slăvim pe Tine cu credință, dându-ne nouă dezlegare de păcate.

Inima mea cea topită de seceta păcatului, adap-o cu apele tale de taină, ca unul care te-ai arătat râu plin, revărsându-mi mie, cu rugăciunile tale, ploi de lacrimi curățitoare de întinăciuni.

A Născătoare...

Ușă prin care a trecut Dumnezeu prin negrăit cuvânt, deschide-mi mie ușile pocăinței, ca, intrând prin ele, să mă mărturisesc curat Celui ce S-a deșertat pentru noi și să primesc dezlegare de rele.

Cântarea a 4-a

Irmosul: «Cu duhul văzând de mai înainte întruparea Cuvântului, Prorocul Avacum a propovăduit, strigând: Când se vor apropia anii, Te vei cunoaște; când va veni vremea, Te vei arăta.

Slavă puterii Tale, Doamne!»

La viața cea dumnezeiască i-ai adus din nou, Cuvântătorule de Dumnezeu, pe cei ce se înecau în apele cele tulburi ale necredinței, pe care le-ai răscolit cu limpezime, căci ca pe un cal te-a călăuzit Hristos prin marea cea de taină, văzătorule de Dumnezeu.

Tot focul Mângâietorului purtându-l pe limbă în chip vădit, ai ars materia necredinței în Dumnezeu, ucenice. Pentru aceea, te rog, arde toate patimile sufletului meu și izbăvește-mă din focul gheenei.

Unul Drept, Unul Judecător, Căruia nimic nu-Ți scapă, pe cel ce cu dreptate l-ai ales ca să-Ți fie ucenic și teolog, primește-l, căci se roagă Ție pentru poporul Tău cel osândit de păcate și nu-i rușina pe robii Tăi.

A Născătoarei...

Nepătată, mișcările minții mele îndreaptă-le în calea voii Celui ce a strălucit din tine și a Celui ce a înnoit căile mântuirii tuturor celor ce s-au rătăcit în căile care nu sunt căi, ale păcatului, ca să te laud pe tine, Atotlăudată.

Cântarea a 5-a

Irmosul: «Pacea Ta dă-ne-o nouă, Fiule al lui Dumnezeu, că alt dumnezeu afară de Tine nu știm; numele Tău numim; că Tu ești Dumnezeuul celor vii și al celor morți.»

Ești arătat din pântecel Tatălui mai înainte de luceafăr, purtând trup din Fecioara, Hristoase, cum a lămurit Cuvântătorul de Dumnezeu, cu ale cărui rugăciuni izbăvește-ne pe noi din toată nevoia.

Teologule înțelepte, povățuiește-ne pe toți să umblăm drept pe cărările care duc la Viață, ferindu-ne de cele care duc în căile vicleanului și care sunt pline de întunericul piericiunii, Apostole.

Ucenice al Domnului, arând sufletele noastre cu plugul rugăciunii, seamănă în ele cunoștința dumnezeiască odrăslitoare a toată dreptatea, ca să te lăudăm pe tine.

A Născătoarei...

Locaș al slavei fiind, fără de prihană Fecioară, S-a sălășluit în pântecel tău *Cuvântul care S-a făcut trup*, cum a zis, în chip atotînțelept, Ioan Apostolul teologilor, ca mare Teolog.